

Redakter
Toralf Fanebust
Sandnes

A15335
Alexander Lange

Norsk Presseforbund
tilegnet
i
den dypeste forekt

ÅPEN POST

Til
Den kgl. norske regjering
ved statsminister Per Borten,
Oslo Dep.

Sandnes 22.2.1969.

Søknaden av 8. juni 1968 om fri sakførsel.

Som prosessfullmektig for de saksøkte har regjeringsadvokaten funnet det hensiktsmessig å plasere sitt tilsvar til stevningen av 1. juli 1968 som vedlegg til min søknad om fri sakførsel.

Dette gjør regjeringsadvokaten uten at jeg har mot-
tatt tilsvaret fra Oslo Byrett, og uten at de saksøkte
høer er prosessfullmektig for, ønsker å uttale seg om
søknaden.

Derne fremgangsmåte ser jeg som et påtrengende ønske
om å medvirke til at Regjeringen eller den eventuelle
settejustisminister avviser søknaden. Regjeringen bør der-
for være seg bevisst at innvilgning av søknaden vil styrke
min stilling overfor byretten, mens en avvisning vil gjøre
det lettere for regjeringsadvokaten å overtale byretten
til å avvise søksmålet, takket være Regjeringens autoritet.

Regjeringsadvokaten begrunner i det vesentlige sin
påstand om å avvise søksmålet og idømme meg saksomkost-
ninger, på formelle feil ved stevningen og på foreldelser.
Og det er jo sympatisk, da det formelle selvsgt veier
bægetellmessig i forhold til det reelle.-

Mindre tiltalende er det at regjeringsadvokaten fullstendig overser min påstand om justismord. Han vurderer derfor mitt amatørprodukt av en stevning som om det er en ordinær rettsak det går om.

Jeg finner det av den grunn høyst nødvendig å minne både regjeringsadvokaten og Regjeringen om at det saks-kompleks det går om - også kallt "den norske Dreyfus-saken" - er i den grad ekstraordinær at det ikke finnes maken til den i norgeshistorien.- Det har seg slik:

Saksøkte nr. 1, nåværende h.r.dommer O.C. Gundersen, var i de første 19 år av denne sakens 22-årige ørken-vendring - hittil, justisminister i Gerhardsens regjering.

Saksøkte nr. 2, Andreas Aulie, var riksadvokat fra sakens start i 1946 og til for et par år siden.

Saksøkte nr. 3, fru Elisabeth Schweigærd Selmer, har vært justisminister i den nåv. regjering fra oktober 1965.

Hertil kommer at den som sto for sakens utspring, h.r. advokat Sven Arntzen, var riksadvokat fra 8. mai 1945 og inntil 3.uke i september 1946 da Landssvik-avdelingen i Oslo ble utfordret til å la etterforskerne oppte den rapport om opprullingen av "XU" med forgreininger i 1943, som dennet grunnlaget for påtalemyndig-hetens injuriersak mot meg i 1946/47.

At hemmelig politi/ kriminelpoliti er anvendt i retts-stridig øyemed, hører vel også til sjeldenhetene. Og i de aller fleste av de 23 år justismordet har gått for seg, har de saksøktes nyoppnevnte prosessfullmektig vært regjeringsadvokat. Han må derfor ha stått i embetsmessig nært forhold til de to saksøkte statsrådene, og vel også til riksadvokat Aulie og til den rettsstat som i følge statsadvokat Reidar Aesgaard og første-lagmann Hjelm-Hansen ville bli belastet med "en skendele for Norge" dersom ikke jeg ble dømt skyldig i å hå injuriert den frstrådte riksadvokat ved å ha offentliggjort og kommentert en rapport som var injurierende i seg selv.-

Denne eventuelle "skendele for Norge" spøker fortsatt i horisonten, og nå i 3-doblet format. - Etter nærmere overveielse er jeg derfor kommet til den slutning

at det for meg kan være hipp som happ med eller uten fri sakførsel og med eller uten domsstolbehandling innenfor vår nåv. "rettsstat". Dette skyldes min ubetingede mistillit til norsk rettssikkerhet anno 1969 når det gjelder søksmål av denne art. Det ville være altfor tragisk om jeg etter alle de rettsbrudd og rettsfornektelser jeg er blitt beæret med som justismyrdet i alle disse år, fortsatt skulle ha tillit til denne "rettsstat".

I tillegg til Oslo Byrett der jeg tidligere har gjort særdeles slette erfaringer med dommerne Hillestad og Bretteville, men nærmest er i villrede med dommer Bakke, må jeg derfor kalkulere også med andre rettsinstanser, og med min faktabok som det kgl. justisdepartement neppe vil driste seg til å sette hemmelig politi til å ta seg av, slik som med min fryktede referatbok høsten 1947.- Slikt gjør man forhåpentlig ikke to ganger innfor en og samme mannsalder i et nordisk land. - Hvilket nordisk land skulle det eventuelt være? - bortsett fra at Norge altså har sikret seg første aksje i en mulig vandrepokal.

o

På grunn av regjeringsadvokatens ensidige vurdering på §-basis, finner jeg det nødvendig å stoke opp justismordets kjennetegn med et utvalg kjensgjerninger av rettsstridig art: - Første utspill mot mitt månedsskrift "S 100" og meg, kom sommeren 1946 i og med Nervesen Kioskkompani's omsetningsboykott. - Tilsynelatende sto den for dette krigsprofitorfirmas rekning og risiko, men i realiteten var det uten tvil Kioskkompaniets evhengighetsforhold til Påtalemyndigheten som var drivfjæren. - Til tross for at kompaniet favoriserte den tyske propaganda-presse og skuffet inn millioner på den de fem årene, unnlot Påtalemyndigheten å aksjonere med profitørsak. - Men muligheten var jo fortløpende til stede.-

Allerede sommeren 1945 skaffet Kioskkompaniet seg øvlad hos den norske presse ved å kjøpe goodwillannonser for 1 1/4 million kroner. - Kioskkompaniets regnskap og pressens årgang 1945 på Universitetsbiblioteket, bekrefter og beviser dette.

Kioskkompaniets styreformann under og etter okkupasjonen, h.r.advokat Eilif Moe, beklaget mot bedre vitende overfor meg at Kioskkompaniet p.g.g. sitt kontraktsforhold til Staten, ikke stod fritt, men hadde både rett og plikt til å sortere i publikasjonene. - Og først under porno-saken i 1956 angående "Verdens-Revyen", hentet styreformannen Moe og kompaniets nye direktør Nordlie, sannheten frem fra Kioskkompaniets skjul.

Jeg saksøkte da Nervesens Kioskkompani, men Oslo Byrett ved dommer Bretteville frifant sensurmonopolet og idømte meg saksomkostninger! Frifinnelsesdommen ble forsåvidt omstøtt i lagmannsretten som til kompaniets uforskyldte frelse godtok foreldelsespåstanden, slik at profitørfirmeet unngikk å gjøre innhogg i tyskerpengene.

Men ikke nok med det: - Da red. og karikaturtegner Einerson og jeg tok til å gi ut et illustrert månedsskrift, "Vartegn" i 1949, da skulle Kioskkompaniet just som innordne seg under lov og rett og tok allernådigst imot noen tusen eksemplarer pr. trykking. - Men da vi etter 4. trykking ba om oppgjør for å finansiere framstillingen av nr. 5, kom det for en dag at det alt i alt ved Nervesens 325 kiosker landet rundt var solgt mindre enn ved Lundh-Olsens øviskåk i en blindtarm som heter Hollendergaten i Bergen. Til videre sammenligning nevner jeg at Einersons sosialsatiriske "Trollspeilet" (siste nr. før sensurkompaniet stoppet det) ble omsatt fra det samme kompanis kiosker i et antall av 17000 eksemplær. Og da "§ 100" fikk nåde til prøvesalg fra Nervesens gatebord i Oslo, ble 2000 eks. revet bort på halvannen dag, hvorefter salget ble bråstoppet.

Men nå hadde altså publikum forlatt oss, og Kioskkompaniets "ansvarlige" sannsigere toet sine hender.- Først under lagmannsretten i 1957, kom det for en dag at Kioskkompaniet hadde sendt bare ett eks. til hver kiosk og stuet resten unne: - "utsolgt"! - Denne enestående service ble "Vortegn"'s bane. Og Nervesens dirigenter har sin vane tro overfor Einerson og meg, glemt å gjøre opp for seg.

Med til historien hører også et par brev fra Lillehammer. I de brevene ble h.r.advokat Eilif Moe's

medløpende holdning til tyskerne i okkupasjonsårene og under aprildegens krigssituasjon 1940 omtalt. - Men da det ville fortone seg som hevnakt, kunne jeg ikke offentliggjøre noe av innholdet i de brevene. Uten å nevngi avsenderne, sendte jeg derfor kopi av brevene til advokat Moe. Han kvitterte med et svarbrev om at han hadde anmeldt både brevskriverne og meg til Lillehammer Politikammer. - Men hittil har jeg forgjeves ettersøkt denne anmeldelsen.

Videre viser jeg til brev fra tidligere gårdbruker Thor Tofte, Gjølstedmo i Heidal, gjengitt til slutt i denne "Åpne post". - Denne h.r.advokat Moe som var Den norske forfatterforenings feste konsulent i åndsverksaker, ble funnet kvalifisert som dommer i rundt 100 såkalte landssviksaker. Han dømte såpass "strengt men rettferdig" at ingen av sakene ble anket av Påtalemyndigheten.

Og for en mann med prestisjehunger og naturlig trang til det best mulige ettermele, anser jeg denne sensurmesterlige men dårlig tilslørede rækkertjeneste som et altfor dyrtkjøpt offer på rettsstatens alter. Fordi Nemesis har det med å innfinne seg, og minne om at det hadde vært ~~dekkende~~ å sone sine egne synder enn å gå klar ved hjelp av sydebukk.-

Rettsstatismennene kunne derimot puste lettere etter at trykkefriheten var reservert for den ensrettede presses kompakte majoritet.

- Nervesen Kioskkompans forhold er da ikke tætt med i stevningen, kan regjeringsadvokaten innvende. Og det er så. Men de her nevnte forhold er uløselig knyttet til min norske Dreyfus-sak, og må derfor rulles opp under domsstolbehandlingen som en nødvendig illustrasjon til det samlede sakskompleks.

o

Neste utspill kom den 7. og 9. september 1946 fra riksadvokat Sven Arntzen personlig. Se gjengivelsen på nest siste ark i denne "Åpne Post" fra Morgenbladets 1. side lørdag den 7.9.46. - Dette enestående produkt som må ha voldt forfatteren eller forfatterne en del hodebry, innledes slik:

"Politiet har ikke funnet noen grunn til å forby de to tidsskrifter "§ 100" og "Trollspeilet å utkomme".

Dette er som man ser rene gælen-Mattis, og gir automatisk dette spørsmål: - Fra hvem hadde norsk politi anno 1946 slik myndighet? - Det skulle vel ikke være en erveysynd fra en herr Terboven? Dette kan regjeringssadvokaten lett få klarlagt ved en henvendelse til fhv. riksadvokat Sven Arntzen og nåv. sorenskriver Kaltenborn.

Denne høyst ærekrenkede løgnserie (se gjengivelsen nest siste ark) var ifølge senere kjennelse i høyesteretts kjæremålsutvalg "injurierende i straffelovens forstand". Den ble etter forutgående avtale kolportert til dagspressen via Høires Pressekontor, Arbeidernes Pressekontor og NTB. - Einerson og jeg ble i strid med straffelov og presselov nektet å komme til orde med tilsvar.

Politimester Welhaven satte derimot den impliserte krim.sjef Kaltenborn til å "etterforske" overfallet. Det drev hon på med i fire år. De måtte denne juridiske sannhetssøker innstille virksomheten på grunn av et dokumentene "forsvunt".

Jeg reiste da sivilt søksmål ved Oslo Byrett, der dommer Hillestad presterte å frifinne injurienten, på det at løgnen kunne prange i pressen som sannheten en omgang til, og nå med domsstolens autoritet som garantist - i sakens sjette år. Slikt går under navn av rettssikkerhet - ny norsk rettssikkerhet!

Det er da ikke til å undres over et selv skikkelige folk så sent som i forrige uke, 22 år etter et trollmelet ble tømt ut for alle vinde, (som skrevet står i eventyret) sa til meg: "Jo, men du var jo nazist, Fonebust, det har vi da lest i alle landets aviser".-

o

I sakens 7. år ble Hillestad-dommen omstøtt i dens helhet i høyesteretts kjæremålsutvalg og vist til ny hovedforhandling. Dommer Bække hadde da ingen annen mulighet enn å evsi mortifikasjonsdom og kr. 5000,- for skade, tort og svie. Men de domfældte anket på denne svimlende

sum, og ble hørt.

- Først da saken stod foren lagmannsrettens åpne dør i det ellefte år, foreslo riksadvokatens dømte syndebukk - Høires Pressekontor - forlik, og plussset den ankede sum fra 5000,- til kr. 13000,-.

Hva dommer Bokke syntes om denne situasjon, er mer enn jeg vet. Men pressekontorets redaktør innrømmet under hovedforhandling nr. 2 at han hverken hadde redusert eller plussset "pressemeldingen" med ett eneste ord. - Den kom renskrevet fra kriminalpolitiet.

Under første hovedforhandling møtte selvskyldneren, riksadvokat Sven Arntzen som forsvarsvitne for syndebukken som trolig måtte føye seg etter Høires generalsekretær Davidssens direktiv. Og som imponerende "sakkyndig vitne" møtte dav. forsvarsminister Jens Chr. Hauge, trolig på vegne av regjeringen Gerhardsen. Alt dette gikk for seg uten et dommer Hillestad eller prosessfullmektig Chr. L. Jensen rødmet.

Og da elleve år er verdensrekord i sendrektig rettergang, kan dette bare forståes mot bakgrunn av det inderlige ønske om å holde meg opptatt med denne saken og dens kostende, for at jeg med min ruinerte økonomi og lammede tilværelse ikke skulle evne å ta meg tilstrekkelig av all den rettssvindel som off.menn og instanser øvet mot meg i de årene. - La oss ta et kortfattet overblikk:

o

I løpet av disse elleve år hadde det vederforet meg meget av hetz og rettssvik. Bare 13 døgn etter at riksadvokaten hadde tømt ut de oppdiktede injuriene for alle vinde, måtte to etterforskende kriminalassistenter ved Landssvikavdelingen i Oslo, Jørgen Lysholm Schønning og Bertel Bühring Dehli, oppta forklaring av rekonvalesent etter fronttjeneste - Kåre Torgersen - om Gestapos opprulling av motstandsgruppen "XU" med forgreininger høsten 1943.

Det ble den største opprulling tyskerne hadde i Norge i de fem årene. Minst 60 mann kom i tysk fengenskap, og minst 7 av dem gikk i døden. Den automatiske avlytting av Gestapos samtlige telefoner i Oslo og omegn gikk tapt, flyktningeruter til Sverige ble sperret, kontakt gjennom

fengselsmurene gikk tapt, m.m.m.-

I rapporten som i følge ordre bare ble tatt muntlig og gitt videre muntlig til avdelingssjefen, het det et henvendelse pr. brev og telefon sommeren 1943 fra dav. h.r.advokat Sven Arntzen (og hans fullmektig Knut Blom) til en M.S. lensmann, gikk videre til Stapo og tyskerne, og dermed var lunte tent.

En eller begge etterforskerne må ha reagert på det muntlige hemmelighetsmakeri, for jeg fikk en korrekt, maskinskrevet gjengivelse av rapporten postsendt, uten oppgitt avsender.

Etter å ha kontrollert at rapporten var en realitet og ikke en provokasjon, offentliggjorde og kommenterte jeg den i "§ 100" den 10. oktober 1946.

- Det ble musestille inntil 26. oktober. Deretter forsynte "rettsstaten" meg med norgesrekorder på løpende bånd: Sven Arntzen hadde bakket ut som riksadvokat og Andreas Aulie rykket inn.

Herr Aulies første lovbrudd ble da å la kriminolpoliti foreta razzia i mitt hjem uten rettens kjennelse og uten vitne. Selv var jeg ikke hjemme. Og da razzia er fremmedord for røverferd, må jeg kunne si at røverne rasket med seg hundre av mine private brev som Påtalemyndigheten beholdt i fem år uten fortegnelse og uten kjennelse for beslag.

Og jeg ble arrestert som den første av norsk ætt for injurier. Forhåpentlig blir jeg også den siste og dermed også den eneste.

Morgenen før fremstilling i forhørsretten ble jeg via dagspressen, NTB og NRK utropt som "den illgjette bladstyreren". Og så snart jeg hadde fått kjennelse for 4 ukers vareteft - ble jeg mot min protest ført inn i kriminolkartoteket med foto, fingeravtrykk, navn og millinetermål. - Og jeg som trodde at man var ikke kriminell i lovens forstand før man var tilbørlig dømt?

Villig forsvarer viste det seg like umulig å finne den gangen som det f.t. synes umulig å finne en villig prosessfullmektig. Og den som omsider ble min "forsvarer",

bekløget at han som oppnevnt savnet lovens adgang til å nekte. Så det norske rettssamfunn var jo gjenrøist både fremlengs og beklengs.

Jeg ble flittig skygget av hemmelig politi under injurie-sakens gang i Eidsivoting. Noe som også kom aktor og et tvilsomt vitne til gode. Og om aktor, statsadvokat Reidar Aasgaard som var foreleser i strafferett ved det juridiske fakultet, er å si at han i tyskertiden - mot parole - prosederte for den med n.s.jurister bemannede høyesterett, neiet og titulerte dommerne med "høyst ærverdige herrer".

Men "i denne tiden hadde vi ingen gyldig norsk høyesterett", sa riksadvokat Sven Arntzen i sin hyllingstale ved høyesteretts hundreogfemtiårsjubileum. - Og en h.r.advokat i Stevanger som viste seg å være en hårdkokt landssviksaktor, ble "uthengt" i Dagbladet og omgående vraket som aktor da det ble avslørt at han rett nok ikke hadde prosedert for den nevnte "ikkegyldige" høyesterett, men truet med å gjøre det, tilsvarende som h.r.advokat Sven Arntzen skremte teatersjef Rydland med den nevnte høyesterett.

Så denne Aasgaard var som håndplukket til å ta seg av meg og min sak. Enda verre var det at den lensmann som skulle ha vært første vitne, nærmest ble holdt i dekning i ett av departementene mens kriminalpolitiet løy for meg og sa at han var forsvunnet.

Injuriedommen på 9 måneder fengsel er også en så solid Norgesrekord for injurier at den vil bli stående til evig tid. Pressens hetz også. Det samme gjelder "rettsstaten"s utrolige overgrep mot min referatbok fra lagmannsretten. Norsk Presseforbund var og er så langsynt og langhørt at det intet kunne ene om så grove krenkelser av rettssikkerheten og trykkefriheten på kloss hold.

I februar 1950 reiste riksadvokat Aulie siktelse mot meg fordi jeg hadde gått i rette med høyesterettsdommer Reidar Skau som hadde fått en kvart million kroner av okkupasjonstyskerne, utbetalt via Bergens Privatbank som selær for hans bistand ved selget av Aurefjellene i Møre og Romsdal til den tyske stat. Dette gikk altså for seg "under den pågående krig som Norge deltok i".

Videre for at denne samme Skau som politimester i

Bergen den 16. mai 1945 i et intervju med en svensk redaktør, gjengitt i norsk presse, dømte de 7000 overlevende norske frontkjemper til døden. - Hvoretter han som nyutnevnt dommer i kongeriket Norges høyeste rett var med og dømte en frontkjemper til døden.

Frontkjemperen hadde i noen tid vært i ordenspolitiet etter at han var hjemsendt fra fronten som såret og syk. De siste ukene av krigen ble han overført til statspolitiet. - Han var ikke kvalifisert for dødsdom, men ble skutt. Det måtte jo statueres eksempler. På §-språket heter det visst prejudikat.

I strid med lov og rett holdt riksadvokaten siktelsen over mitt hode i $3\frac{1}{2}$ år, da den ble frøfelt. I mens hadde den gang på gang prangen i samrøre med pressemeldinger om forestående straffesaker mot "prominente landssvikere"- for at det godtroende norske folk kunne få inntrykk av at jeg måtte være en prominent landssviker som hadde straffesak i vente i lagmannsretten.

Her vil jeg overlate til hver i sær som måtte lese mer om dette (i min forestående fakte-bok), å overveie hvilke "uomgjengelige nødvendigheter" det må være som får en ærekjær norsk riksadvokat til å begå denslags?- (I forhørsretten 28. oktober 1946 hevdet herr Aulies representant at fengslingskjennelse var "uomgjengelig nødvendig")

Men ikke nok med det, i Stortingsmelding nr. 64 - 1950 fra den samme riksadvokats ånd og hånd, framstilles forannevnte høyst ærede høyesterettsdommer som en av meg forurettet engel av de lyse, og meg som en engel av de svarte. Og det kunne han så trygt gjøre fordi jeg satt så godt som i korantene i en tømmerhytte i Ryfylke, frøret enhver mulighet til å kunne forsvare meg.

Hertil kommer at stortingsmennene - og kvinnene - er minst like autoritets-troende som de aller fleste almene Olå-borgere. Dessuten stod det i riksadvokatens makt og myndighet å sørge for at ingen utenfor kriminalkartotekes lås og lukke fikk enelse om at etterforskningsdokumentene bekrefter mine påstander som foreliggende fakta. Følgelig måtte riksadvokatens stortingsmelding om Skeu-saken være

bevisst villedende. Og nettopp derfor ble siktelsen frøfallt etter 3½ års misbruk.

Her må jeg ta et lite tilbakeblikk til kriminalpolitiets herjeferd i Horten de siste oktoberdagene 1946. - Da det ikke lyktes Aulies og Kältenborns sendebud å skremme boktrykker J.A.Jørgensen til å frasi seg framstillingen av "§ 100", ble han siktet som medskyldig i min injurie.- Dermed var vi to kriminelle om den saken!

Men da boktrykkeren ikke fulgte såpass med tiden at han forsto nødvendigheten av å trygle om nåde og tilgivelse for hans lovlige men uønskede framstilling av det sosialsetiriske "Trollspeilet" og det av visse forvaltningsmenn fryktede "§ 100", da vil enhver forstå at det måtte sterkere virkemidler til. Så her antar jeg de offentlige menn som våker over et gjenstridig folks lovløse virksomhet fra kleptomani til bankrøveri og ganske olminnelige mord, at de oppgav ånden. For det som nå hendte kan jeg vanskelig tiltro andre enn f.eks. en gjeng med boms fra Vestbanestasjonsområdet i Oslo. - De kan ha høiket til Horten og fått vite at boktrykker Jørgensen hadde en mor og en søster som hadde en liten forretning i byen og telefon i hjemmet.- Dette siste var viktig, for planen gikk ut på trusler og terror pr. brev og oppringninger til domene ved dag og ved natt. Dermed er det overflødig å fortelle at denne aksjonen kronedes med hell, for her hadde øvrigheten funnet sine overmenn fra Oslo-Viko.

Men min ufordragelige evne til motstand mot "rettsstaten"s misbruk av politi og boms, var ennå ikke brutt. Da jeg ved rent tilfeldig hjelp fra den svenske justismister måtte løsløses fra veretektffengslingen etter 5 uker, lyktes det meg å få årskontrakt for trykking av "§ 100" i Rjukan Dagblads trykkeri. Første nr. derfra kom første uke i februar 1947, og fedrelandet var etter i fare! (Dette får meg til å minnes riksadvokat Aulies senere orientering til Stortinget om at jeg var ansett som "en fare for rikets indre sikkerhet". Det er sant, det er slett ikke dikt!

Men heldigvis: "Hev me dei som vil Noreg herja, so hev me og dei som vil Noreg verja". Og i dette tilfelle het redningsmannen Emil Thorkildsen og var styreformann i Boktrykkernes Sentrolforening.-Egenmektig gjorde han "rettsstaten" den redningsdåd å blokere framstillingen av "§ 100"

og "Samfundsliv" ved alle landets organiserte trykkerier. Blokaden var effektiv i 4 år og ble "§ 100"'s bone. Men for Norsk Presseforbund var undertrykkelse av yttringsfriheten uten interesse i den tiden.-

"Æres den som æres bør", sier et almenngyldig ordtak, hevet over tid og sted og persons anseelse. Jeg vil derfor nytte denne anledning til å gi også Stortinget og to av dets komiteer ros som fortjent:

Det begav seg i 1951 at jeg søkte Justiskomiteens bistand for å få de grove rettskrenkelsene overfor min referatbok fra lagmannsretten etterforsket.- Etter mer enn ett års ventetid lyktes det meg - takket være FARMAND - å få injuriere Justiskomiteen. (Har noen med eller uten god grunn gjort noe tilsvarende før eller senere?)

Jeg fikk da omgående svar fra Lars Rønndal som meddelte at min henvendelse "går til Justisdepartementet."

Dernest fulgte nye år uten livstegn. Annet var heller ikke å vente, da hovedskyldneren - justisministeren - ellers måtte ha besluttet etterforskning mot seg selv og sine ærendssveiner i det hemmelige politi.

Da jeg senere fikk en høyesterettsadvokat til å forhøre seg i Justisdepartementet, fikk han det svar at "man hadde innhentet Lars Rønndals underhåndstillatelse til å legge saken hen i departementet."

På mine skriftlige forespørsler til justisminister Elisabeth Schweigaard Selmer i 1967 om denne "underhåndstillatelse" gjelder fortløpende, eller om den er annullert, eventuelt når? - har jeg inntil videre ikke mottatt noe svar.

Under sykehusoppholdet for et skutt hjertetilfelle sommeren 1963, skrev jeg til dav. justisminister Petter Koren med forespørsel om det i departementets arkiv fantes dok. av vesentlig interesse for min sak. - Justisministerens svar gikk ut på at han fant saken moden for Sivilombudsmannen. Og så snart jeg igjen var gangbar, om enn arbeidsufør, oppsøkte jeg Ombudsmannen som bare kunne beklage at han ikke hadde møndet til å ta seg av saker som var eldre enn ett år. Han gav meg det råd å gå til Stortinget. - Og til Stortinget

kunnet departementet selvsegt ikke nekte utlån av dokumenter.

Ut på ettermiddagen den 6. februar 1964 - altså for 5 år siden - avleverte jeg min klage på Stortingets kontor.- "Verdens Gang" overrasket allerede neste morgen med et oppsett, en korrekt reportasje, bortsett fra noen få linjer om at de dok. i Justisdepartementets arkiv som jeg påberopte meg, skyldtes min misforståelse, da slike dok. var ukjent i departementet.

Her er det spesielt to ting som nå nevnes: - Sivilombudsmannen hadde sagt: - dersom det skulle forekomme at en statsråd gir rettsstridig oppdrag til politiet - eller til hvem det måtte være, da må men forutsette at slik ordre ikke føres i pennen og plasseres i noe arkiv, men at den eventuelt gis ansikt til ansikt.

- Og justisminister Koren sa til meg da han igjen var blitt byrettsdommer, at "det hadde rystet ham som jurist å måtte innrømme at Justisdepartementet hadde fått seg til å sette Bryhns avdeling (det hemmelige politi) på min steno-grafiske referatbok fra lagmannsretten".

Men da herr Koren var bortreist denne dagen (lørdag 7.2. 64) troppet jeg opp i Justisdepartementet der jeg ble vist til statsrådens personlige sekretær. Mot bedre vitende informerte han meg om at det hverken hadde vært eller var et eneste dokument i noen "Fanebust-sak" i departementet. Heller ikke i politiovdelingen.-

Fra denne skrønemaker gikk jeg direkte til byråsjef Terje Torp som uten betenkning sendte en av forværelsesdamene til den sekretær jeg kom fra, for å hente de dok. jeg søkte! Etter mindre enn 4 minutter lå hun omslaget med innhold på byråsjefens bord. - Jeg bad hørn lese fortegnelsen, og hørn startet på med et brev fra overvåkingssjef Bryhn! Derneft kontrollerte hørn om de listeførte dok. var tilstede i omslaget. De sa hørn: - "Det er nok bare bruddstykker av dokumentene vi har fått inn her." - Det øvrige måtte være utlånt til riksadvokaten tidligere på formiddagen.

- Herr Aulie var altså kommet meg i forkjøpet. Damen bekreftet at de dok. hørn hadde hentet, lå ~~hørn~~ sekretærens pult. /grå
-Og byråsjefen lovet å sende meg en avskrift av dok.-for-tegnelsen - dersom hørn fikk tillatelse til det.

aktuelle bevismaterielle mot Gundersen og Aulie!

I første omgang fikk jeg aller nådigst se igjennom verdiløse mengder gammelt støv.- Resten ble heppeligholdt for meg, herunder også det som runnes i dette sitat fra Morgenbladets kulturredaktør: "Det materielle som protokoll-komiteen - og Odelstinget- nu baserer sin negative konklusjon på, domineres av et PM fra riksadvokaten. Dette dokument inneholder emosjonelt ladete uttalelser og er i det hele tatt gjennomsyret av en såpass trett nedlatenhet at det taler for seg selv.- Gjør ikke Odelstingets saksbehandling også det?".

P.g.av Protokollkomiteens vedtak om at jeg ikke kunne få se de dok. i saken som kom inn de siste 12 måneder før sakens debatt i Odelstinget, herunder også riksadvokatens prosederende PM av 20.11.1964, fant jeg det på sin plass å kommentere dette hemmelighetsmakeri i min 46-sidige publikasjon av 13. mars 1965, "Den norske Dreyfus-saken i Stortinget". Jeg siterer fra side 17:

"Er det da ikke tilstrekkelig at jeg er justismyrdet på nittende året. Skal jeg nå snikmyrdes også?"

På sidene 14 og 15 i samme publikasjon avslørte jeg løgneren i Justisdepartementet. Den episoden frisket jeg opp i min 62-sidige publikasjon i juli 1965, "Politistaten anerkjent i dølgsmål", - og i pamfletten av 21.april 1966, "Kommentar til straffeklagene mot justisminister Gundersen og riksadvokat Aulie," - side 14. Denne pamflett var et særtrykk av straffeklagen av samme dag og datum,- pluss med mitt kommentar til statsministeren personlig, mens straffeklagen gikk til "Den overordnede påtalemyndighet" som er identisk med Kongen i statsråd.

Alt dette hindret ikke Justisdepartementet i å sette den av meg avslørte skrånemaker av en statsråd-sekretær, (i mellomtiden forfremmet til konsulent) - til "saksbehandler" av sistnevnte straffeklage.

Da jeg etter mer enn et års ventetid og flere spørsmålsbrev, derav to til statsråden personlig, ikke oppnådde å få livstegn fra departementet, og det heller ikke viste seg mulig å få nåde til en kort konferanse med statsråden, kom jeg til kunnskap om hvem som var saksbehandler - uten at hon

i det hele tatt behandlet saken.

- Jeg anklaget da Justisdepartementet til Sivilombudsmannen for korruptsjon og sabotasje innen departementet, herunder også for anvendelse av inhabil "saksbehandler". Jeg oppgav byråsjef Torp som vitne.

Men Ombudsmannen lot seg bløffe av en nødløgn, glemt å forhøre seg hos den forflyttede byråsjef Torp og godtok den inhabile "saksbehandlerens" habilitet"!

Jeg fant da ingen annen løsning enn å ta anklagen om korruptsjon, sabotasje og anvendt inhabilitet med i stevningen. Denne uventede situasjon vekket visstnok Ombudsmannen til å se nærmere på forholdene, og "saksbehandleren" ble fjernet fra Departementet.

- Men er det korrekt og tilstrekkelig å la en sekretær - konsulent - sone for Justisdepartementets misere?
- Har ingen med stigende ansvar, fra byråsjef Truls Krog og helt til topps hatt sine anelser, mine anmøsende brev og personlige henvendelser til tross?

Første gang jeg oppsøkte byråsjef Krog, ble det til 2 minutter i døråpningen. Andre og siste gangen 5 min. på gangen, uten at jeg fikk den eller ringeste opplysning om noe som helst. Og med statsråden kunne jeg ikke få avtale om en kort samtale i løpet av halvannen uke - mens jeg var i Oslo. Men jeg kunne sende inn skriftlig søknad -.

Da så ett år og fire måneder omsider var nedrødnet, kom den 14.9.1967 "Justisdepartementets standpunkt" til min nedsede straffeklage av 21. april 1966. - Jeg fikk da vite at min begjæring ikke gav grunn til noe skritt fra departementets side, samt at Regjeringen hadde gitt sin tilslutning til dette standpunkt.

"Den overordnede påtalemyndighet" (med Kongen i statsråd) som begjæringen var stilet og sendt til, var altså ikke tilgjengelig for denne sak. - Men her kommer en overraskende kile inn:

I og med min forannevnte søknad av 8. juni 1968 om fri sakførsel, påstod jeg Justisdepartementet, ved statsråd Elisabeth Schweigaard Selmer, inhabilt.

Departementets lovavdeling ga denne påstand sin tilslutning. Sammenholder vi da denne av lovavdelingen underkjente habilitet med "saksbehandleren's" forhold til den

begjæring ssom her ble avvist av det inhabile justisdepartement, da må det innrømmes at Regjeringens tilslutning til det inhabile departements standpunkt, kommer i et merkelig lys.

Protokollkomiteen utmerket seg bl.a. ved at den unnlot å innfordre de mange dok., bilog og uttalelser, samt kode og kodebrev som knytter seg direkte til den påklagde sak, og som jeg bad om å få innfordret. Jeg fikk ikke såpas som svar på mine anmodninger. Odelstinget fikk seg derfor et ufullstendig materiale forelagt, plus de tre villedende, folske dokument. Videre fikk jeg avtale med Protokollkomiteen om at den ville ta imot 3 vitner fra det hemmelige politi som var villige til å svare på visse generelle spørsmål. Men da dag og time kom, nektet komiteen å ta imot dem.

TIL ET SOLSTREIF over alle disse rettsbrudd og rettsfornektelser, og forvaltningståken gjennom de mange år, - vil jeg nevne den rettslige forundersøkelse (bevisopptak) i Oslo Forhørsrett 28.januar - 7.februar 1947, under ledelse av byrettsdommer Knut Glad. Min forsvarer, h.r.advokat Fritz Willberg, en anerkjent jurist med både nebb og klør, gledet seg til oppgaven, men ble desverre utsatt for trusler og skremt til å trekke seg dagen før rettsforhandlingene. Red. Amund Hønningstad tilbød seg da å fungere som forsvarer, men ble nektet av Påtalemyndigheten som han visstnok hadde fornærmet ved å skrive om saken. Selv var jeg helt ukyndig i rettsaffærer, og mange spådde at det ville gå meg ille. - Men dommer Gold viste seg å være en mann som kjente sine forpliktelser. Ikke i ett eneste tilfelde hadde Påtalemyndighetens representant, politifullmektig Flood eller jeg noe som helst å innvende mot dommerens ledelse av rettsforhandlingene gjennom alle sju dagene. - Og retten var åpen for tilhørere, men som vanlig var det referatforbud. Det ble da også over holdt av pressen inntil vitne nr. 14 (av 21) - den frastråtte riksadvokat Sven Arntzen, hadde avgitt sin partsforklaring. Da slo Dagbladet hans forklaring opp in extenso, på det at publikum kunne få en så ensrettet innstilling til saken som mulig. - Det trengtes! - Uten foranledning fra min side ille dommeren Dagbladet en vel fortjent bot. For min del syntes jeg derimot det var strålende gjort av Dagbladet å avsløre både sin egen umoral og motpartens antatte behov for denslags. - Skal vi altså si: solstreif nr. 2 og 3 ?

Thor Tofte
Bjølstedmo

Bjølsted 19.okt.1966

Redaktør Toralf Fanebust
Sandnes.

På Deres spørsmål om vi hadde et større besøk av tyske offiserer her i okkupasjonstiden, kan jeg bekrefte at det har sin riktighet. Det var en dag i august 1941. En gruppe av Divisjon Engekbrecht kom hit opp i busser og biler fra Lillehammer. Såvidt jeg minnes var de 48 menn, mest offiserer, men også noen landbruksfolk. Det hele var planlagt og arrangert av to menn fra Lillehammer, h.r.advokat Eilif Moe og daværende byarkitekt Pettersen. Noen andre norske var ikke med. Bevertningen ordnet vi her.- Eilif Moe var den eneste norske som talte ved bordet, og det var selvsagt ingen torden= tale mot tyskerne. Det hørtes snarere ut til at de kom ganske godt ut av det med hverandre, disse karene. Påfallende godt helst.

Her hadde vi svær avling i åker og eng det året, så land= bruksekspertene var imponert. Og vi på vår side syntes det var et flott selskap. De var jo i full mundur, så det var ikke spøk da et halvt hundre av den myldret inn på gården.

Bjølsted var største gården i hele Oppland fylke i den tiden, i hvertfall hva skyldmark angår. Senere er mye fraskildt. Bl.a. er 30 tidligere husmannsbruk blitt selveierbruk.

Thor Tofte, sen.
(signatur)

Til vitterlighet:
Ragnhild Holstad (sign.)

0

Til slutt vil jeg nevne at jeg for egen rekning og uten låne= kapital startet Sandnes og Jærens Avis i august 1932. Mange spådde meg ille p.g.av den korte vei til Stevanger med sine 4 innarbeidede dagsaviser den gangen. (Jeg hadde vært red.= sekretær i den ene). Men det gikk ikke dårligere enn at "Avisen" gikk med mer enn 6000 eks. pr. nr. i notorielbe= kreftet opplag i 1938/39. Og jeg var fortsatt gjeldfri. Dette opplag var såpass stort for sin tid at det var det tredje største innen byene i Rogaland. Men da det ble kunngjort pressesensur dagen etter at tyskerne var gått til dekket bord i Stevanger og på Solo, innstilte jeg virksomheten. - Det samme gjorde dagspressen på Lillehammer. - Men der trommet h.r.advokat Eilif Moe sammen til et nytt presseorgan - og lyktes med det.

Først i 1954 - etter 14 års frøvær - lyktes det meg å starte Sandnes og Jærens Avis på ny. For å greie det økonomiske måtte jeg selge hus og heim og høge, og 20 mål jord, og ettpåtil ta opp lån.

Det gikk ikke dårlig denne gangen heller. Rett nok kom jeg i gjeld til trykkeriet, men fikk så driftsbetaling og vel så det, slik at jeg betalte trykkerigjelden pr. avdrag og rundet på ny 6000 i notariatsbekreftet opplag. Men alle syntes nok ikke like bra om denne framgang, og kan hende var fedreløndet etter i føre, eller "rikets indre sikkerhet" i det minste. - I løpet av siste halvår 1958 og i sær l.halv-år 1959 ble "Avisen" perolemessig blanket av for tilgang på annonser - som i det vesentlige var "Avisen"s økonomiske grunnlag. - Hver uke gav nå stigende underskudd, og i juli 1959 hadde jeg ingen annen mulighet enn å innstille - og ta vel vere på gjelden -

Til slutt vil jeg minne om at jeg sensommeren 1946 holdt noen foredrag i Ingeniørenes Hus i Oslo. Det gikk om

"Eventyrene som livskunstens symbolspråk" - Om "Tidens trolldom under søkelyset" - o.s.v.- Men så fikk jeg det svar at lokalet var bortleiet hver kveld halve året fremover. - Det samme gjentok seg i Bergen, Høgesund, Stovonger.....

Jo, det var tenke, tale og trykkefrihet i de årenes Norge for hver den som lot seg kjøpe eller skremme til å tie eller være rettroende. Bl.a. fikk jeg tilbud om fete gress- gonger dersom jeg var villig til å droppe de søkene jeg da hadde reist mot Høires Pressekontor og Narvesens Kioskkp. - Eventuelt måtte jeg også avstå fra ytterligere kritikk av rettsoppgjøret, og forplikte meg til ikke å reise søksmål mot Staten eller noen av dens forvaltningsmenn. Jeg ville i så fall få de best mulige lønns- og arbeidsforhold i Vest- landets nest største dagavis. - Jeg rådførte meg med kona, for vi hadde jo armods kår - Hun frarådet meg likevel å selge min frie overbevisning, og jeg ihukom skriftens ord om at : "når syndere frister deg, da santykk ikke"!

Fra Oslo Byrett fikk jeg i dag de saksøktes tilsvar og denne melding:

2. mai

{ "Frist for mulige bemerkninger til ~~21. mars~~ 1969.
Saksforberedelsesmøte vil bli berømmet når anledning gis." }

- Jeg takker for meddelelsen og gleder meg til fortsettelsen. Om enn motvillig er rettsstaten endelig ved å åpne domsstolens dør for en norsk Dreyfus-sak. Det har ikke hendt i Norge før. Det blir for såvidt en jomfrusak. Og selv om jomfruen er i 23. året, så er vel ikke det noen helt ene- stående elder i den bronsjen.

Memoris:

Torolv Fonebust (sign.)

*"Sent jeg kommer,
men jeg kommer!"*

Tilfredes:

Torolv Fonebust